

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Hospodárske pomery.

Hovorí sa, že sme roľnícky národ. Aj by tak malo byť, lebo však väčšia vrstva národa zaoberá sa s roľníctvom, najmä na Dolnej Zemi. Tento kraj sám v sebe viac obsahuje, ako ostatnie doliny a roviny dovedna. Banát a Báčka volakedy volaly sa zlatou baňou krajiny, lebo keď Pán Boh požehnal zbožia, tolko urodilo sa, že mohlo byť dosť pre celú krajinu. Od istého času ale aj tu veľká zmena sa stala. So dňa na deň čujeme a čítame, že ľud aj odtiaľto vandruje do Ameriky. Aj ostatnie kraje Dolnej Zeme známe byly o tom, že zasiat zrnno mnohonásobnú úrodu dalo. Nehody tohoto šťastlivého kraja byly povodne. Tomuto nešťastiu odpomohli ako tak s tým, že regulovali rieky, a upevnili brehy jejich. Škoda, že Dolnia Zem trpí mnoho od suchoty, a že nie sú po nej kanále k polievaniu lúk a ról. Pritom všetkom kraj tento nedá sa porovnať s našimi Horniakymi. Tam nesmierna rovina prestiera sa pred očami. Na jar zelená pohovka zdobí ju, v lete však zlaté klasy zbožia vlnia sa, a kukuričné «desy» preplňujú radosťou srdcia hospodárov. Kdežto u nás krátke a úzke hriadky po dolinách a vysokých vrchoch, kde biedny ovsík mnoho raz ani nedozrie, a zemiačky nieraz ako lieskovce narastú. Stá a stá rokov žije ľud náš medzi vrchami, núdzu a nedostatok trpí, a vzdor tomu trpezlivo znáša ťažký osud. Blaženým cíti sa, keď zem biednu výživu dá mu. Veľké požiadavky nemá tento ľud dobrý. Len najesť sa, čo len raz denne, a kŕme dorobíť pre statok domáci. Keď ale nemožno núdzu ďalej znášať; keď zem nedá to, na čo rodina potrebu má, keď pre dlžobu na bubon udrú; keď pracovité ruky zárobku ne-

majú: ľud s bolastným srdcom odoberie sa od milého kraja a ide svetom. «Boh tak chce!» vzdychne, a oddá sa do vôle Jeho.

Všeliaké nehody prenasledujú hospodárov. Stav jejich z roka na rok zúfanejší je. Nielen zato, že výsledok práce a namáhania neistý je, že jedine na milosť Božiu sú znechani, — lebo veľa úzkostí musia prežiť, zakiaľ úrodu domov dostanú, ale aj preto je beznádejné polozenie hospodárov, lebo ťažko im je úrodu zpeňažiť. Takrečeno zmárniť ju musia, lebo prinútení sú k tomu. To je ich majetok. Z toho majú živnosť, háby a všetky domáce potreby. Z toho platia porcie. Lenže obchod so zbožím židovskí kupci a berzianeri držia v rukach. Tedy udrú na hospodárov, keď sú v najväčšej núdzi. A to je nešťastie hospodárov. Takzvané papierové zbožie t. j. že špekulanti židovskí napred pokúpia úrodu, keď zrnno ešte len zasiat je, a keď gazda na termín neoddá tolko, na kolko kúpu spravil, vynáhradu dať musí, veľké pustošenie зробilo v rade hospodárov. A oproti tomuto zbojstvu nik nebráni ich. To u nás dovolené je. To kupectvom nazývajú. Z toho nasieduje, že cenu zbožia títo statoční kupci určia. Lacno kúpia a draho predajú. Tak bohatnú. To je trest gazdov. Potom, skrze kommassácie kolčí hospodári utrpeli veľké škody? Pri kommassáciach nebral sa ohľad na chudobný ľud, ktorý živnosť a všetko, čo potrebuje, zo zeme má, ale na to, kto ako pomastil. Najväčmi ale ubilo gazdov delenie — parcelovanie — a to, že pri pôžičke zem za záloh slúži. Kým tá pekná obyčaj panovala medzi pospolitým ľudom, že jedna rodina do hromady — spoločne — gazdovala, spolu obrábala zem, a spoločne užívala úrodu, dovtedy dobre sa mal.

A skutočne, kde rodiny medzi takými okolnosťami žijú, tam niet nedostatku, tam spokojnosť panuje. Žiaľ Bohu, že takéto rodiny na našich Horniakoch zriedka možno najst. Teraz každý samostatným gazdom chce byť. Otcovský majetok podelí sa na parcelky, ktoré nie sú vstave vydržať rodinu, a pre ktoré ustavične pravotia sa. Keď ale zem nedá potrebných plodín, dá žid, alebo šparkassa na veľké úroky. Nieto šparkasse a banky, ktorá by nebola intabulovaná na stá pozemkov malých gazdov, a niet dedinského krémára, ktorý by požičku nedal na grunt. Jak šparkassa, tak aj žid nemilosrdní sú. Aj jeden aj druhý spondať dá dlžníka. Kupcom zväčša žid býva. Takrečeno odpoli za darmo príde k pozemkom. Pálené, úžera, chudoba alebo ľahkomyselnosť dopomôže k tomu. S roka na rok tisíce gruntov zmení majiteľa, a práve toľko rodín vijde na vnivoč. V roku 1900. sto tisíc bolo takýchto. Štát 20.000 dal zpondať. Kto ich kúpil? Viete! Však na vidom očí bohatnú židáci dedinskí! Kto to volakedysi slýchal, aby žid statkárom bol? No a teraz? Nielen sedliacke parcelky, ale aj magnátske a zemanské, statky prepadli do rúk židovských. A to je veľká ztrata pre robotní ľud, lebo žid využítkuje ho, a z jeho bohatstva chudoba osohu nemá. Nedávno Mikuláš Zboray, ľudový ablegát vysvetlil v snemovni, že dľa okolia, koľko tisíc pozemkov prešlo do rúk židovských. Kresťanom sotva čo zostalo. No, ako to bude ďalej vyzerat? ...

Príčína toho je, ako sme udali — nezmyselné delenie, úžera, šparkasse, kommasácie, porcie náramné, ľahkomyselnosť gazdov a ľahostajnosť vlády. Takýmto spôsobom státisíce malých gazdov hofiermi a biednymi robotníkmi zostalo. Ver krvopotne musia chlieb vyrábať, len keby bolo kde. Ale to je najsmutnejšie, že pracovité ruky roboty nedostanú. A preto smele môžeme tvrdiť, že polozenie sedliakov horšie je, ako za poddanstva. Vtedy síce na pánov mozolili, ale neprenasledoval ich ani úžerník, ani ekzekútor. Nedostatok netrpeli. Teraz slabodu a práva (na papieri) majú, ale chleba nie. Otroci sú úžernikom, a to horšie polozenie, ako keď páni vládli s nimi,

Pomery malých gazdov o tom svedčia, že vláda nedbala o nich. Nato ani jeden minister, ablegát vládny, ani úradník nemyslel, že títo ľudia jedine zo zeme žijú. To je ich všetko. A práve

preto, zákon mal brániť zem! Tá nesmela slúžiť za záloh. Na tú nebol by smel ruku položiť ani štát, ani úžerník, ani šparkassa, tým menej inžillier, ktorý kommassáciu prevádzal, a to na škodu gazdov. Štát nie k obrane, ale oproti chudobe staval sa. Však kto znáša najväčšie farchy? Jednu čiastku úrody — jak jesto aká — štát prehltnie, jak jej niet, zpondať zem, aby biedny roľník porcie splatiť mohol. Pozemkové dane u nás hrozne veľké sú. A to ubýja «malých ľudí» pozbavuje majetkov, a ako žobrakov núti k vysťahovaniu. Štát starosť mal o vojsko, o ministrov, o úradnikov, ale o chudobu nie. Tú nemilosrdne zdieral. Zákonite je vypovedané, že do koľko sto korún nemožno plat úradnikov sekvestrovať. Porcií štátnych úradník len málo platí. Prirážky žiadne. Kdežto malí gazdovia tak sú odanení, že dýchať nevládnú pod farchami. Kde je tu pravda a spravodlivosť? Ľudová strana často spomína v snemovni smutné pomery této. Napomína vládu, aby starosť mala o roľníkov. Prednesie prostriedky, akoby sa dalo pomôcť. Nezamlčí krivdy ktoré trieda táto trpí, a núdzu, ktorú tre. Žiada, aby vláda zákonom poistila výživu malých gazdov tak, ako úradnikov, ktorých istú čiastku platu ani odaní, ani sekvestrovať nedovoľuje zákon. Žiada aby pozemková daň malá bola, a aby utisnutí gazdovia lacnú požičku dostali. Len že vláda hluchá je. Tú zúfanlivý stav chudoby nepohne. Slzy a o pomoc volanie daromné je. Vláda tak pomáha hospodárom, že s roka na rok lepšie utláča ich. K vývinu hospodárstva v minulosti docela nič nerobila. Však koľko mali sme ministrov orby, ktorí nielen že nič nepreviedli k prospechu malých gazdov, ale ani nerozumeli veci. Plat a penziu zadarmo brali. Terajší ukazuje schopnosť a dobrú vôľu, len že pomery tak smutné sú, že z rozpočtu jeho skoro žiaden výsledok nevie preukázať. Liberálne noviny táraju, že s novým vyrovnáním s Rakúskom a so zmenenou colnou tarifou sa veľa dobrého vyskytne hospodárom, lenže my obávame sa, že nie pre našich, ale pre cudzozemských.

Mnoho dobrého dalo by sa docieľiť s tým, keby hospodár s úrodou mohol daň platiť. Keby štátne pozemky parcellovali, a malým gazdom do arendy dali. Keby to isté aj veľkostatkári činili. V tom páde pozemky väčší dôchodok by donášaly, aj chudobní roľníci mali by živnosť poistenú.

To jedno je isté, že pomoc nesmie meškať. Zmena musí sa stať, lebo ináč malí gazdovia žobrákmi zostanú, alebo hladom zhnú. My len tomu sa čudujeme, že pri smutných pomeroch medzi ktorými národ nachádza sa ako môže kto myslieť na povýšenie vojenských tiarch?

Fatranský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Bulharsko.

Už aj v Carihrade uznávajú, že povstanie v Macedonii je veľmi vážne. Turecký agent v Ruščuku vie celkom určite, že na povstaní už teraz je zúčastneno 6730 chlapov, dobrými puškami ozbrojených. — Z Macedonie jednému viedeňskému časopisu zo Sofie píšu nasledovné: «Bohužiaľ, je skutočne pravda, že macedonský výbor cele zjavne, na vidomočí bulharských vrchností robí prípravu, aby na jar svoju demonstráciu v Macedonii urobil čím hlučnejšou. Ľavnejšie počasie premávku na bulharskej hranici zase urobilo možnou, tak teraz bulharské bandy rad-radom prechodia do Macedonie; posledne prešla taká čata pod vedením Kovačeva, ktorý je jedným z najväčších prívržencov Sarafovových. Takéto vpády nazývajú Bulhari pripravovaním pôdy a nálady za hranicou. A že teraz aj prívrženci Sarafovovi vystupujú činne, to poukazuje na to, že sa Mihajlovsky a Sarafov pomerili, čo verejne taja, alebo na to, že Sarafov, ktorý v jaseni odoprel každé spoluúčinkovanie, ba bol i proti povstaniu, teraz sám chce zorganizovať povstanie. A bulharská vláda pred cudzozemskom ešte vždy vec tak predstavuje, ako keby nič nevedela o týchto nezákonných pripravách v kniežatstve. Výbor, ktorého predsedom je Mihajlovsky, vydal obežník, ktorý je vyzvaním ku začatiu boja za slobodu. Obežník bulharských Macedoncev rozdeľuje na čaty, označuje, kde ktorá čata má začať svoju prácu a potom vyzýva aby do konca februára zaopatřily si potrebný materiál atď. A toto «a tomu podobné» znamená zbraň a strelivo. A toto všetko deje sa pred veľkou verejnosťou, tak že dnes-zajtra v Sofii nebudú sa ani na tom čudovať, keďby nad bandami odchodiacimi do Macedonie generál Zončev držal parádnú hliadku. A medzitým dôstojníci, bulharskej armády, ktorí sú rodom Macedonci ustavične vo väčšom počte odchodia na urlaub.

V centrálnej Amerike vypukla vzbura. Dasavádný präsident Sierra nechce postúpiť präsidentstvo novozvolenému präsidentovi Bonillovi. Situácia v Salvadore je kritická. Celý pohyb nameraný je proti Gautemale a Costarike cieľom založenia stredo-americkéj unie.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Veľmi zaujímave rečnil proti povýšeniu tiarch z našich ablegátov ľudových: *Franc Udvary*. Povedal veľmi dlhú reč, ku ktorej sa náležite pripravil, a ju so zápalom predniesol. Udvary, ako bývalý officier vojenský z vlastnej skúsenosti mnohé dôvody a príklady predniesol vo svojej reči tým cieľom, aby presvedčil každého, že zníženie vojenskej služby na dva roky je nielen možné, ale žeby bolo aj veľmi užitočné, áno ešte pre náležité vycvičenie vojska prospešné. Že slová jeho boly pravdivé, to uznal aj sám minister Fejérváry. Zvlášte zaoberal sa aj s tým, že nakoľko vychováva sa naše vojsko v duchu nenárodňom, nemeckom.

Keď dokončil reč svoju, šli mu blahopriať nielen všetci ľudoví ablegáti, ale aj početní členovia neodvislej strany.

Franc Darányi neprijíma návrh hlavne z finančného ohľadu, lebo v návrhu vidí veľké farchy pre národ, ďalej neprijíma návrh z válečného a národného ohľadu, lebo v žiadnom smere uplatnenia štátnej reči nevidí. Nevie, že prečo treba otázku «vyviazania» vojakov študovať.

Minister honvédstva barón *Fejérváry*: V páde mobilisácie len treba nejaký ťažký trest. Nemôžeme hneď zastreliť človeka.

Franc Darányi: Nech sa páči s vojakmi dobre zachodiť, nuž nebude treba ťažký trest.

Minister *Fejérváry*: Nonono! (Veselost.)

Franc Darányi neprijíma návrh, ale si osvojuje resolúciu Rakovszkého.

Gróf *Zichy*, ačpráve člen liberálnej strany, hovoril tiež proti návrhu. Počas volieb sľúbil voličom, že nedovolí zvýšenie vojenských tiarch, daný sľub treba tedy zadržaf. Tak by mali urobiť aj všetci ostatní vyslanci, ktorí boli podobný sľub urobili voličom. Po tuhej filippike proti vláde osvedčil, že vystupuje z liberálnej strany. (Opposicionálni vyslanci prinásali rečníkovi hlučné ovácie, tak že predseda musel na čas vyzdvihnúť zasadnutie.)

Reč veľk. pána Jána Trubinyiho povedaná na sneme dňa 5. februára.

Ctená Snemovňa! Dvojnásobná vec je prehovoriť k predloženému návrhu, ktorý sa týka i tých najširších tried ľudu nášho. (Tak je! na ľavej strane.) Dvojnásobne ťažká vec je tu predniesť žaloby a neznesiteľné farchy ľudu, keď vopred vieme, že tak od slavného ministerstva, jako od vojanského riaditeľstva zrovna odmrštení budeme. Naši opposiční vyslanci i na sneme i v delegáciach prosili, žiadali, aby slavné ministérium neprišlo pred snem s novými farchami, ale žiaľbohu, natrafili na hluché uši.

Naše ministérium docela nemá citu oproti biedam ľudu. (Tak je! na ľavej strane.) Nezpytuje sa, odkiaľ že berie tie neslýchané výdavky; nezkúma, zdáľž uprostred tejto veľkej a všeobecnej zmeny hospodárstva je vstave ľudu náš znieť tie farchy, ktoré znovu na jeho ramená kladú, ale s pekným slovom mu odoberú nielen s ťažkými mo-

zolanami vyrobený groš, ale ešte i najslušnejších a najzdravších synov!

Tak sa mi zdá, ctená Snemovňa, že táto rozmluva, ktorá tak páľčivým učinila vzduch v tomto krásnom paláci, skvelej to biedy krajinskej, nedosiahne cieľu, lebo snemovňa je slabá k tomu, aby prinútiť mohla ministerstvo, aby tento — základ žitia ľudu obrozujúci — návrh odvolala.

Oproti tomu predsa beriem účasť v porade i čo vyslanec, i čo duchovný. A keď vopred vyslovím, že návrh tento neprijímam, s tým len zadržím slovo, ktoré som mojím voličom dal.

Odhliadnem ale od strany politickej pojednávania, a prejdem na pôdu života a soberiem do kytky všetky tie veci, ktoré týkajú sa hospodárskej triedy ľudu.

Vtedy, keď štátni úradníci v zlých a ťažkých okolnostiach postavení už-už prácu vypovedať sa stroja; keď nám učitelia hladujú; vtedy predstúpi vojenské riaditeľstvo a žiada znovu o pätnásť tisíc mužov viac regrútov, a o 22 millionov viac peňazí. — A pán minister žiadajúc prijatie návrhu tohto, odvolával sa na vlastenectvo snemovne. — Keď ctená strana liberálna z citu vlastenckého schvaľuje návrh tento, tak my ľudáci tiež z citu vlastenckého za povinnosť si držíme čo najsilnejšie bojovať oproti nemu, lebo za vlastenectvo držíme tú prácu, ktorá cieľi udržať a zväčšiť možnosť platenia dane splácajúcim členom spoločenstva.

Jaký že osov bude mať štát z toho, keď jeho základ udržujúca trieda človečenstva — za jakú ja držím triedu sedliakov, hospodárov — upadne a na nivoč vyjde? Všeobecne známo je, že trieda hospodárov dá najväčší počet nielen odobraných regrútov, ale aj najlepší material vojaka. Týmto činom je znamenitým faktorom trieda táto s ohľadu na obranu; preto je aj úplne odôvodnená tá žiadosť, aby roľníctvo vo väčšej vážnosti bolo u pánov jako je po dnes; dvojnásobne je táto žiadosť správna, lebo so žiaľom skusujeme a vidíme nakoľko stav roľníkov hynie a upadá. Nie je už možné krásnymi slovami, ktoré slyšať i z liberálnej strany, že: «pomôžeme roľníkovi», prispieť roľníkom, keď tie krásne slová nenasledujú i skutky. (Tak je! na ľavej strane.)

Vzduch je plný žiadostí z namáhání, ktoré cieľa sociálne reformy. Najpotrebnejšia vec je takúto reformu previesť u triedy roľníkov, lebo smutná vec je, že roľníctvo už i ohľadom na obranu upáda, lebo s roka na rok slabší materiál prináša k assentírke. (Pravda je! Tak je! na ľavej strane.)

To má veľmi mnoho príčin, najväčšia ale je, že naši roľníci naporad upádajú, na nivoč prichádzajú, v chudobe hrozne mizerný pokrm požívajú, dajú sa na tú otravu pálenku, a tak už za mladý na tele zvädnú. (Tak je! Tak je! s ľava.) A čo že bude z takého sedliaka? Najnebezpečnejší socialista! — Jestli ministerstvo žiada si zväčšiť týchto počet, tak nech len prednesie ešte pár takýchto návrhov, a na rozvalinách roľníctva tak môže žalostne sedieť, jako volakedy Márius na zrúcaninách mesta Karthagó. (Sláva! Tak je! s ľava.)

Vezmime len do ohľadu tú štatistiku, ktorú mnohé okresy assentačné ročíte vykážu, vidíme, že z niektorých stolíc už 3 čiastky regrútov sú v Amerike.

Minister *Fecjérváry*: Nech majú páni farári starosť, aby nešli von!

Trubinyi: Jestli sa pán minister krčovite bude držať tohto návrhu, tak tým pánom farárom neostane iná povinnosť ako tá, aby ľud svoj od hladu zachovať mohli, ta ho posielali, kde si ešte kus chleba pre seba a svojich zarobíť môže.

V tých okresoch assentačných, v ktorých vyrúbený kontingent nenajdu, kde že ho soberie pán minister? Pravda že tam, kde ešte je k dostaniu.

A ktože bude trpeť najviac? Zas len roľník, lebo ten dá vojska najväčší kontingent. A ešte aj tých synov roľníckych, ktorí by ináč pri rovných pomeroch neboli assentirovaní, teraz ich už soberú. Lebo odkiaľ že nabráť ten hrozny počet regrútov? Snáď z tej vyžitej mládeže mešťanskej, alebo snáď z množstva ubiedených delníkov? Alebo snáď z tých bude pán minister regrutirovať, čo do krajiny dotiahnu? Kto sú to? Pár cudzích magnášov, ktorí prídu sem pôdu kúpiť, ktorej vycicanú masť v cudzine ztrovia, a státisíce poľských židov. Z týchto by chcel pán minister jeho armádiu regrutirovať?

Mtnister *Fehérváry*: Ztadiaľ, kde je!

Trubinyi: Srdečne Vám blaho prajem k takejto armádie!

Pán minister aj to povedal — dosť ľahkomyselne — v jeho reči, že náš ľud je ešte vstave zniesť tieto farchy. My, ctená Snemovňa! ktorí na týchto miestach sedíme, ktorí medzi ľuďom žijeme, z ľuďom sme užšie spojení; vidíme všetky jeho úzkosti; všetky jeho biedy — najprisnejšie musíme vyznať, že náš ľud neni vstave tieto nové farchy znášať bez toho, žeby mnohí roľníci na nivoč nevyšli. — (Sláva! tak je na ľavej strane.) Jednej krásnej udalosti som bol svetkom! (Čujme! Čujme!) V Žabokrekoch po voľbe, keď náš milovaný priateľ barón Ivor Kaas poďakoval sa voličom za dôveru, vtedy jeden roľník pozdraviač ho takto: Osvietený Pane! Nám slovenského jazyka ľudu nadavajú, že sme pánslaví. Ja tu pod holím nebom v mene nášho ľudu poviem, že je to tá najväčšia lož a utrhanie. Naša milujúca vlasť nemá synov, ktorí by ju lepšie milovali než my; my dáme synov našich k obrane, a tak tiež i naše té ťažko vyrobené groše, a jestli bude vlasť v nebezpečenstve, nie len synov dáme do poslednieho — ale aj mi plešiví už starci budeme chmátať zbraň, so zopiatymi rukami. Prosíme ich teda, nech povedia tím pánom ministrom, že už neni možno nám zniesť té farchy! Nech prídu tí páni ministri medzi nás, a nech vidia, že jak upáda roľníctvo, a jako hinie sedliak!

Áno, áno pane minister! Tedy, keď šacujú možnosť splatu, nech nehľadia na velikášov, peňažitých kráľov a bōrzičancov, ale nech sa im páci vstúpí v prostred chudoby. A keď pohliadnu té zadlžené rozbrážděné majetky, tú ubiedenú lichvu, a té od biedy zapadnuté oči i od ťažkej roboty stvrdnuté ruky sedliacke, som presvedčený,

že nebudú mať tak závrdivé srdce, aby sa tohoto návrhu ešte i napozatým tak krčovite pridržali.

Béla Kubik: Títo nemajú svedomia!

Trubinyi: Ctená Snemovňa! Viac ako sto príčin by som mal povedať oproti tomuto návrhu. (Tak je! na ľavej strane.) Ale znovu poviem, že odstúpim s politického ohľadu a len tie okolnosti pozbieram, ktoré sa s ohľadu na obranu nášho roľníckeho stavu vzťahujú.

Nechcem pri tejto príležitosti rozberať tie mnohé protizákonné veci, ktoré často zkusujeme u pánov vojakov; nespomeniem tú hrubú sekaturu, ktorej sú vystavení narukovaní mladíci. Ja len na to chcem upozorniť pánov officierov, aby nedopúšťali tomu, že aby nižší predstavení tak po neludsky záchádzali s narukovanými regrútami.

My ľudáci žiadame naproti tomuto návrhu, aby na miesto 3 rokov dvojročná služba bola uvedená. O tomto ja rečniť nebudem, to učinia odo mňa viac poľovanejší páni, ja len to podotknem, že ten tretí rok je pre roľníctvo nepochopiteľne osožné a nevyhnutne potrebné. (Tak je! Tak je! na ľavej strane.) A to ľahko aj docieľiť môžu. Len treba pustiť domov vojakov v treťom roku vo februári alebo na začiatku marca. Títo prez leto aj chleba si zarobia a potom na jasenných manévroch bárs by aj účasť brali.

S týmto i vlastenectvo roľníkov zmohutnie, lebo bez tohto citu nebudú vstave sa udržať. Už je div, že docela nevyzmlzo vlastenectvo u roľníkov pod tak veľkými farchami.

Ctená Snemovňa! U roľníkov len tak udržíme cit lásky vlasteneckej, keď ich udržíme na tej hrudi, ktorú od svojich praotcov zdedili. — Videl som jednu rodinu, ktorá sa do Ameriky poberala. Horko nariekala, keď prestúpila prah bývalého príbytku; s horkými slzami polievali to miesto kde stála ich kolíska, ba ľúbali ešte aj tú hrudu, ktorú svojou menovali, a ktorú večne opustiť musia,

Ctená Snemovňa! Jestli tento návrh zákonom sa stane, som presvedčený, že z našich sedliakov mnohý na tak smutný chodník príjde.

Fejérváry: Od toho sa nemusíte báť!

Trubinyi: Áno, pán minister ľahko mlúvi, že on pozná chudobných sedliakov a roľníkov, len bohatých židov.

Ctená Snemovňa! Chcem teda hovoriť o tom účinkovaní, ktoré 38. §. zákona o zbrani nariaďuje pri preložení hospodárskych synov do rezervy.

Toto účinkovanie je hrozne jednostranné. — Nenie dosť, aby bolo vykázané, že rodičia sú zbavení sily pracovnej, že jejich sedliacky dom je docela zadlžený a nedonáša ani jeden halier čistého dôchodku. — Neomilne potrebné je, aby vykážali, že ani z izby vynst vstave nie sú. — Hľa, práve teraz predou mnou leží jeden pád. Vedľa paragrafu 34. zákona o zbrani, jediný zaľ vdovy, alebo jediný zaľ testá, keď je telesným žobrákom, má byť do rezervy preložený. — Tu pýta takýto, od komissie za telesného žobráka uznaný, test jediného zafa domov. Úrad slúžnovský to za dobré uznal. Od regimentskomanda ale to prišlo nazpät, do ohľadu vezmúc 138. paragraf, že do-

volenie k ženbe nedá právo žiadnemu túto milosť obdržať. — Ctený pán minister, tu nenie o tom reč, lež o tom že ten test je telesným žobrákom, a prosba mala byť potvrdená podľa paragrafu 34-ho, a nie vedľa 138-ho odmrštená.

Ale od tohoto o mnoho väčšia je neistota toho istého čísla zákona obrany z ohľadu požadovania, podľa ktorého ten, kto syna alebo zafa domov žiada, preukázať musí, že jeho majetok prináša čistý dôchodok, ktorý dostačí ku udržaniu 5-členovej rodiny, a predsa že ten dôchodok nesmie prevýšiť 4-osobný počet. — Teda vidíme z toho paragrafu i to, že i ten môže syna domov dostať, ktorý vie preukázať taký dôchodok, s ktorým môže 20-členovú rodinu vychovať. Ale čože vidíme v živote? Môžeme snáď dnes rieciť o tom, že voľak ktorý gazda vstave je v týchto časoch čistý dôchodok preukázať? A predsa pri takýchto prosbách vždy požadujú preukázať čistý dôchodok. Tu by sa mala zákonom istá summa určiť, aby páni vojaci nežiadali inakšú summu, jako to politická vrchnosť určí.

Ale, ctená Snemovňa, nenie dosť oslobodiť jedného roľníckeho syna, neomylné potrebné je pri každom majetku sedliackom jedného doma nechať. Kolko ráz vidíme, že jedného sedliaka ostatní synovia sa učia, títo sú pre jeho hospodárstvo docela ztratení, ba tomu, ktorý doma ostal, ešte aj v ceste stoja, a predsa ho darmo reklamujú, lebo rodinný výťah mu ukáže že má viac synov. Tak je to aj s tým hospodárom, ktorý má 3—4 synov, ale z tých 2—2 sú už ženatí, a na svojom majetku hospodária, i tí sú ztratení pre otcov majetok, ale tiež len darmo reklamuje, lebo rodinný výťah ukáže, že má viac synov, že ale tí jemu pri hospodárstve nepomôžu, to do ohľadu u vojska neberú.

Toto je najtmavší punkt zákona obrany, ktorý musí byť docela osvietený.

S týmto prejdem ctená Snemovňa na druhé účinkovanie zákona obrany, ktoré je tiež tak urážlivé a škodlivé stavu roľníckemu a remeselníckemu. — Sú to té 5-týždňové manévry, tá neslýchane drahá — slepá vojna.

Mnoho by sa dalo o tom vyprávať, že či potrebná vec je té manévry za tak dlhý čas držať alebo nie. Mnoho o tom hovoriť neni treba, že tie drahé peniaze sa docela za darmo vyhodené, a že jak hrozné millióny ľahkomyselne vyhadzujú sa, to p. minister dobre vie, lebo mu čez ruku idú. My ale ešte lepšie vieme, lebo to cítime. — Kolko sluhov, kolko pomocníkov stratí svoje dobré miesto preto, lebo ani hospodár ani majster prez 4 týždne čakať nemôže; a ponevác té manévry v čas mladby i jasenej práce hospodár musí sa sháňať po druhých pracovitých rukách. Docela dosť by bolo času dva týždne tomu, aby sa podučili to, čo už boli zapomneli. — Na miesto toho, žeby pustili domov na čas žatvy tých, čo slúžia pod kverom — zoberú aj tých na manévry, ktorí sa nevyhnutne potrebni u hospodárstva! Jeden vysoký officier mi toto povedal: O mnoho viac lepšie by docielili gazdovskí synovia doma v čas žatvy, než v kasárni.

(Dokončenie nasleduje.)

BESEDNICA.

Pieseň.

Jak žiaľne zvuky
letia s tých výšin . . .
kedy-že ja moju dušu
vzbúrenú stýšim ?

Zvuky tie znovu
vzbudili moju
dávno, dávno už usnulú
márnu nádeju.

Prečo som musel
počuť tie zvuky,
ktoré srdcu pôsobily
tak veľké muky ?

Zvuky tie v moje
srdce sa vryly,
čo som niekdy myslel, cítil,
všetko odkryly.

Načo mne srdce,
keď cítim len žiaľ,
keď mi zvuky krásnej piesne
išly v pustú diaľ? *Láskomil Hronský.*

K čomu vede opilstvo ?

Svitalo. Ľudia zanechali lôžko svoje a vďaku dajúc Bohu za odpočinok v mene Ježiša dali sa znovu do práce.

Ján Prístup tiež vstal hore. Zapálil si na fajku, a ťahal do krčmy.

Tak za včasu ?

Veru áno. Nie len dnes, ale od rokov to robieva. Najprv ukradomky chodieval, teraz verejne a to bez studu. A ver, ak to ešte aj ďalej bude robiť, majetok jeho na bubon udrú, a on i so svojimi stane sa žobrákom. Koľko len plače manželka jeho! Koľko dohováraju mu dobrí ľudia! Čo bude z detí jeho, keď všetko premární? Žobráci budú pre ľahkomyselnosť a korhelstvo otcovo. Ale Ján Prístup nič nedal nato, iba hovorieval: «mám začo piť!»

Rodina jeho aj dnes smutná bola. Roboty hoc koľko, on ale na nič sa neobzre, ba prvé kroky svoje do krčmy namieri.

Jako do dvora krčmy vkročil, šla mu v ústrety krčmárka len do polí oblečená a celá strapatá. Prístup, ktorý tu lepšie cítil sa než doma, takto ju oslovil: Sálíka, je už upečená husacina ?

Židovka navyknutá bola, aby ju pani urodzenou nazývali, namrzená takto odpovedala: Ako by bola upečená, keď ešte na omšu nezvonili.

Prístup zrozumel, načo židovka cieli, na krátce odsekol: Čo vás do omše? Hneď mi doneste pálenky!

Židovka napaprčená odpovedala: a just nedonesiem!

— No, a keď vám šatku stiahnem z hlavy, aby vás nevidel takú strapatú?!

Židovka celá bez seba zchytila metlu a zvriskla: Opozrite sa ma dotknúť, tak vás vyzrážam, s touto metlou, že to aj po smrti cítiť budete!

— Čo? — kričal Prístup. Takáto švandra židovská by ma udrela? — I chcel sa vrhnúť na krčmárku, len že Jakub, muž jej zachytil mu ruku a hovoril: Gazdičko, to obanujete.

Na této slová Prístup hnedky zkrótnul. Prišlo mu na um, že krčmár, ktorému mnoho bol dlžen za pálené, škodil mu môže, preto s krotkým hlasom hovoril: Jakubko môj milý, žartoval som len. Radšej doneste štvrták pálenky.

— Nemám pálenky, odpovedal krčmár.

— Bárs by ste nikdy nemali. Tak doneste vína.

— Práve včera vymeral som ostatok. Ale pravdu vám poviem: pre vás dovtedy nemám trungu, pokiaľ dlžobu nevyplatíte. A to do haliera, rozumiete?

— Tak? Zamrmlal Prístup, — pričom veľký kotúč dymu vypustil. Však uvidíme. Zato ja budem piť. A just budem piť! Mám začo!

Prístup odišiel z dvora, a pod záhrady ubiehal do blízkej dediny. Keď popri svojej záhrade jachal, Marka, dievča jeho, pýtala sa ho smutným tónom: Kde idete otecko?

Otec, hoc otázka nemilo dotkla sa ho, nič neodpovedal, ba ani len nepozrel v tú stranu, odkiaľ hlas počul. Ale cítil, že hlas ten do srdca vnikol mu. Oh, prečo nepovšimnul si slovo to tak, ako hlas anjela strážcu! On nie, lež svedomie jeho odpovedalo na otázku: Idem do krčmy dieťa moje, piť, prelievať gágor, ktorý nie tak žižňom, ale od náruživosti horí. Idem márnit drahý čas, ktorý nikdy nenavrátí sa; márnit silu, majetok, moju aj vašu blaženosť. Idem, aby vás o všetko priniesol, aby strhol z vás šaty; aby vytiahol sám z pod hlavy vankúš, aby odtrhol od úst vašich aj ten kúsok chleba. Áno, dcera moja, keď chceš vedieť: ta idem.

Snáď bol by sa naľakal od tohoto vnútrajšieho hlasu; snáď zpiatky by bol šiel k svojim; bol by sa dal do práce, aby vynahradil to, čo zmeškal, lenže srdce jeho tvrdé bolo. A hoc počul výčitky svedomia, nepovšimnul si toho, ale ešte rýchlejšie poberal sa do dediny.

Ubohá Marka keď videla, že otec neobzrel sa na ňu oddala sa srdečnému žiaľu. Pustila sa do plaču. Zle sa cítila v záhrade, preto šla do domu. Na dvore stretla sa s matkou. Tá tiež mala oči vyplakané. Slova neprehovorila, ale zato cítila zármutok dievčáta. Obe hladeli na Ferka, ako sa s vozom naľahal. Keď ten spozoroval, že matka a sestra k pomoci mu idú, zvolal bolastne: prečo Boh nebeský nedal mi tak dobrého otca, akého iní majú?

Matka, hoc uznala, že Ferko pravdu hovorí, takto ho kárala: Syn môj, nehreš oproti prikázaniu božiemu.

V tom ozval sa hlas zvona, zvolávajúceho ľudí do kostola. Dľa obyčaje všetci traja riekli: Pane Ježišu pomáhaj nám v práci! — Hlas zvona potešil ich, a zdalo sa im, že meno Ježiš poľahčil jejich zármutok.

(Pokračovanie nasleduje.)

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Milodary pre dôstojného a veleb. p. Andreja Rojku 54-ročného jub. kňaza na odpočinku.

Mária Kassovič z Velkých Nemčíc, Anna Kollár, Andrej Pokorný, Jozef Jaroš, Michal Oravec, Štefan Kukuča, Ján Kysel, Mária Kajda, Štefan Machalica z Lokca, Ferdinand Krutký z Pešťbudína; Ján Ďazovec, Pila, Fraňko Ďazovec, Pila, Andrej Zámoly, Rimavská-Sobota, Štefan Maľuga, Andrej Snadik, Karolina Rentka z Rim. Soboti, Michal Smolen z Richvaldu, Štefan Janovič z Oslany, Andrej Hudec a Julius Hudec, Ján Vozár, Fraňko Gál, Ciprian Chmaloviansky, Báľent Lackovič, Ján Lackeje Nič, Jožko Polónyi, Ján Polónyi všetci z Oslan, Ján Smolko, Gresscu 4 kor. 9 hal., Ján Trepák z Alošu, Andrej Pataky po 2 koruny, Spišskej-Belej, Gálik Gál z Spišskej-Belej, Rozália Schvacz (5 korún), Františka Schvacz (2 kor.), Viliam Kucsik Bahony ostatní všetci po 1 korune, Andrej Čižmár 90 hal. z Lockova, Štefan Machalica z Lockova 40 hal., Tomáš Dubnička, Kreus a/d Donau 60 hal., Mária Nevrla z Prešporka 4 koruny, Michal Jurica z Labu 2 koruny, N. N. z Reľova 2 kor., Michal Školný z Galgócu 2 kor., Jozef Dobrovolný z Piešťan 2 kor., Ján Kužel z Vreschenu, Ján Rybárik, Andrej Rybárik, Štefan Rybárik, August Rybárik, všetci po 1 kor. 17 hal., Matej Zeman z Veselého 17 korún 30 hal., Mikuláš Matej z Vágbeszterezu 9 korún 10 hal., Ján Ďamin z Joekö 2 koruny, Koloman Lehoteký zo Senice 1 korunu.

Milodary na kostolík pri Bešeňovej skale. Štefan Hlasica, Dol. Tuzla 1 korunu.

Milodary na čaučansenskú kaplnku. Jozef Odobryňák z B.-Čaby 4 koruny, Jozef Hlasica z Dol. Tuzle 2 koruny, Jozef Štahl z Pešťbudína 1 korunu, Jozef Botoš z Dubovej 10 korún.

Na chlieb sv. Antona. Jozef Frlička rod. z Valče (turč. stol.) z Ruska poslal 9 korún.

Milodary na kostol na Hore Levočskej. Sbiierka pp. Michala Mikolaj z Periopolis Pa. (Amerika) 50 korún 60 halierov.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovu poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany pofahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Pápež Lev XIII. ako z Rímu oznamujú, v pondelok, na Hromnice, zúčastnil sa na posviacaní sviec. Po skončených obradoch pápež žartovne riekol svojmu sprievodu: «Ustavične rozchýrujú o mne, že zomieram, kdežto práve toho roku, keď takmer všetci panovníci chorľaveli na influenzu, ja sa chvála Bohu lepšie cítim, než kedykoľvek indy». Pápež Lev XIII. bude v tom radostnom položení, že behom tohto roku slávi štyri jubilaa. Je to zjavom jediným v cirkevnom dejepise. Svätý Otec totižto slávi železné (70-ročné) jubiläum svojho kňazstva, diamantové (60-ročné) jubiläum svojho biskupstva, zlaté (50-ročné) jubiläum svojho kardináľstva a strieborné (25-ročné) jubiläum svojho pápežstva. Programm k zakončeniu pápežského jubilaa vydaný obsahuje nasledujúci poriadok: dňa 19. febr. bude kardinál Rampolla vybavovať slávnostné «Te Deum» v chráme sv. Petra; 20 febr. biskupi, vedení kardinálom-vikárom, oddajú pápežovi zlatú tiarua, členovia výboru k obnove basiliky sv. Jána lateránskej milodary z celého sveta k cieľu tejže obnovy; 22. februára vo dvore Belvedere uhostené bude 1000 chudobných; dňa 3. marca pápež udelí slávnostné žehnanie «mestu a svetu» (urbi et orby); 5. marca bude hudobná akademia, riadená umelcom Perosim, a kardinál Ferrata bude čiať slávnostnú básaň. V ostatné dni marca budú v basilikách rímskych slávnosti, pri ktorých kázať budú kardináli. Dňa 28. apríla, v ktorý deň pápež Lev XIII. doplní roky, mesiace a dni pápežovania svätého Petra, spolky a rozličné ústavy celého sveta skrze svojich deputátov oddajú svätému Otcovi blahoželania.

Smrť. V Pešťbudíne zomrel vyslanec Jozef Hortoványi, redaktor «Magyar Állam»-u v 55. roku života po dlhšej nemoci. — Zomrel aj povestný maďarský nakladateľ Móric Ráth v 74. roku života. Od viac rokov mal myseľ zatemnenú a živoril v liečebnom ústave. — V Pešťbudíne zomrel krajinský vyslanec Theodor Fassie v 63. roku života. Bol on rodom Rumun, ale prívržencom panujúceho vládneho, liberálneho systému.

Útulňa pre slúžobné. Spolok Marty chce založiť v Budapešti pre slúžobné. Spolok požiadal hlavné mesto, aby mu dali pre útulňu jednu z 8—10 izieb pozostávajúcu miestnosť. Spolok teraz najíma miestnosť, slúžobné sa však v tak hromadnom počte prihlasujú, že spolok pre nedostatok miestností nútený je ich odpravovať. A je dôležitým verejným záujmom, aby čím viac slúžobných dostalo útulok.

Pokus samovraždy na ľade. Mladá sochárka Teresia Bratková na Petöfiho námestí v Budapešti spáchala pokus samovraždy. Vyšla asi na päť metrov na ľad na Dunaj a tu skočila do vody. Na krik na brehu Dunaja prechádzajúceho sa obecnstva loďný robotník Michal Schmidt a jeden policajt rýchle skočili na ľad, aby zachránili nešťastnú. Pomocou hákov a povrazov podarilo sa im vytiahnuť už-už tonúcu devu. Na brehu stojaci zástup smelým dvom ochrancom spravil hlučné ovácie. Nešťastnú devu odviezli do Rochusovej nemocnice, kde prijdúc k sebe rozpovedala, že sa chcela zmárniť pre veľkú biedu.

Z neaššstnej lásky. V Stolnom Belehrade Anton Igaz, 19-ročný tovaryš holiča Jozefa Wilda tieto dni popoludní o 1 hodine zastrelil 16-ročnú peknú dcéru svojho majstra, Alžbetu Wildovú a potom i sebe pustil guľku do hlavy. Oba hneď zomreli. Zanechali list, v ktorom píšu, že spoločne chceli zomreť, lebo sa veľmi milujú a nemôžu byť svoji ponevác otec dievčafa neprivilil ku ich sňatku. Alžbeta Wildova aj pred niekoľkými dňami spáchala chcela samovraždu, chcela sa otráviť a napila sa fosforového roztoku, ale ju vtedy vyliečili.

Robotnícka knižka. Posavád, keď si priemyselní robotníci alebo pomocníci pýtali robotnícku knižku, museli sa legitimovať, lebo keď to neurobili, dostali len dočasnú robotnícku knižku. Ponevác ale toto legitimovanie nemá žiadneho praktického významu, minister obchodu nariadil, aby to priemyselné komory nevyžadovaly a aby neodoprely vydanie stálej robotníckej knižky. Odteraz patričný priemyselný pomocník alebo robotník musí sa len podpísať na prvú stranu knižky, aby takto ľahšie bolo zistiť totožnosť jeho osoby.

Vo Sv. Jánoch hlasovalo pri voľbe obecného výboru 42 občanov. Z týchto 42 bolo 31 kandidátov! Ale i toto bolo mnohým málo, na kortešovanie pána «Pudliky» vypožičali si aj jedného Šekulana a toho volili do sv.-jánškeho výboru. Rozum ľudia, rozum!

Cerová—Rozbehy. Naše spolky chvála Bohu dobre idú, len nedávno rozdal náš potravný spolok svojim členom asi za 800 korún tovaru. Naše ženičky nosily celý týždeň darmo. Ľud si to vychvaľuje a na nepriateľské hlasy nepočúva.

V Kútoch bude tento týždeň potravný spolok rozdávať novoročné, v cene 1200 korún. Aj toto môže presvedčiť každého, že spolky naše sú len pre blaho ľudu založené, keď zárobok, ktorý je z ľudu, zase nazpät ľudu navrátia. Nech povzbudí tento výsledok každého, a nech sa usilujú ľudia, členovia i nečlenovia všetko, aj každú maličkosť v spolku kupovať.

Zo štedrosti pána kanonika P. Nováka, rozdalo sa skalickým chudobným dňa 26. jan. r. 1903. 100 chlebov. Srdečná vďaka.

Veľký oheň. V stredu, 4. febr., večer vybuchil oheň v známej palote «New-York» v Pešťbudíne. Chytila sa strecha a tá i zhorela. Škoda cení sa na 500.000 korún.

Ohľadom vidimovania passov minister zahraničia gróf Goluchowski naložil rakúsko-uhorským konsulátom v Rusku, že cestovatelia z Ruska do Rakúsko-Uhorska môžu prekročiť hranicu aj s passmi, predbežne nevidimovanými.

Nebezpečný štrajk robotníkov vypukol v Reuse, v Španielsku. Štrajkujúci obliehajú mesto a prekážajú dovoz potravných článkov do mesta. Časopisy prestaly vychodiť. Poľní robotníci pridružili sa ku štrajkujúcim. Počet týchto udávajúcich na 7000.

Z Ameriky. I. Slovenská katol. Jednota v Amerike má posiaľ 411 odborov.

Protí alkoholu mlieko. Vo Švédsku všade zavádza sa miesto špiritusu užívanie mlieka. Kedy to bude u nás.

Vestník duchovenský. Matej Hrivnák, dekan-farár na Starých Horách, slávil dňa 3. jan. t. r. svoje 50-ročné kňazské jubiläum. Živ nám ho Boh! — V Ostrihome 19. m. m. zomrel praelát-kanonik Jozef Pellet, a v Merašiciach 23. jan. farár Rudolf Cisár. Boh ich osláv!

Krásny príklad. Z obec Lomna (Orava) občania nateraz zdržujúci sa v Amerike (Hibárnia) na najpotrebnejšiu vec filiárneho kostolíka B. Srdeca Ježišovho v Lomnej, 90 korún nasledovní sa poskladali a poslali: Štefan Greňo, Štefan Straka, Jozef Lavor, Ján Vrana, Ján Turbek, Juraj Luba, Štefan Krupčík, Juraj Straka, Martin Befak, Štefan Gureň, Ján Luba a Štefan Chovanec po 1 dollári 10 c. Pavel Gureň, Ján Jurika a Karol Krupčík po 1 dollári. Za to teda najpotrebnejšia vec, odslúžená bude sv. omša v tom kostolíku za zdravie a Božie požehnanie milodarníkov, i fusharmonium. K čomu ešte z kostolnej fundácie sa priloží na ňu. Božské Srdece Ježiša zaplať a tisíc násobne vynahrať!

Čo to len bude? «Alkotmány» sdeľuje, že správca ústavu v Tatabáne (arabská stol.) naložil posnímať kríže, ktoré zdobily steny školských siení. Židovská obec dömörská však upravila na kráľ. škôldozorca arabskej stolice žiadosť, aby dal odstrániť kríž zo školy dömörskej, lebo že aj židia prispievajú na udržovanie tej školy. A do tej školy chodí len troje židovských detí! Čo povedal kralovský škôldozorca na takú žiadosť, o tom «Alkotmány» nepíše.

Strašnú udalosť oznamujú z Markovic na Morave. Istý hospodár sám zakáľal sviňu a jeho trojročný chlapček pozorne prizeral sa všetkému. Po chvíli chlapček vzal nôž, odišiel do izby a tam zakľal svoju polročnú sestričku, ktorá spala v kolíske. Chlapček chcel sa vraj presvedčiť, či aj jeho sestrička bude tak kvíčať, ako tá sviňa, ktorú otec zakľal.

Z okolia Nového Mesta nad Váhom. «Považské Noviny» priniesli dosť potešiteľné zprávy o práci novozaložených úverných, poľnohosp. potravných spotkov na Turej, v Moravskom Lieskovom a Lubinej. Nový spolok zakladajú v obci Štvrtku. — Sdeľujú ďalej, že v meste od návštevy vel. PP. z rádu Lazaristov v zmáha sa duch striezlivosti a spolok sv. Ruženca počítuje tam už dnes dvojnásobne toľko údov, než predtým. Nedávno odbavovali posviacku spolkovvej zástavy. — Na Starej Turej mali slovenské divadelné predstavenie, predstavili Boluckého veselohru «Príbuzní» a v Pobedime v katolíckom kruhu predstavili pastiersku hru «Betlehenské ženy», pričinením vel. pána Alfonza Bernkopfa.

Z Malej Prietrže nám píšu: Pavel Macek a pán majster Hlaváč, sedeli si v láske a svornosti pri pohárku. V nedostatku iného rozhovoru začali o stávke. «Oni mi nespravia do nedele umrlčiu truhlu» hovoril Macek. «No stavme sa, stavme sa» navrhol majster a stávka bola hotová. V nedeľu si Macek išiel pre truhlu do Holiča, ale pánu majstrovi sa to z hlavy vykúrilo a veľmi sa zarazil, keď živý Macek prišiel si sám pre truhlu. Teraz že chce Macek žalovať. Okresný pán sudca iste mu ukáže dvere za takúto hlúposť.

Svätá Alžbeta.

Zábava. Slovenský Spolok v Pešťbudíne usporiada dňa 15-ho februára (v nedeľu) roku 1903. v miestnostiach bývalej strelnice (Rottenbiller u. číslo 37/b) maškarnú zábavu. Hudba 3. cis. a kráľ. bosenškého pluku. Vstupné: za osobu v predodpredaji 1 kor. 60 halierov, pri pokladnici 2 koruny; za rodinu (3 osoby) v predodpredaji 4 kor. 50 hal., pri pokladnici 5 korún. Začiatok večer o 8. hodine. Nadplatky sa s vďakou prijímajú. — Vstupenky dostať: v miestnostiach spolku (VIII., Aggteleki-u. 17), u p. Pavla Brxu (VII., Szövetség-u. 30/a), a u p. L. Lumnitzera (VI., Nagymező-u. 3).

Šťastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život, ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárnika Felleru v Stubici pre jeho podivný Elsa-Fluid. Dňa 24. marca r. 1902. píše Michal Rajtik z Vistuku o. p. Báhony (prešporská st.) lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochvalen Pán Ježiš Kristus! Z hlbokosti srdca nášho ďakujeme Vám všetci za váš požehnanie poskytujúci Elsa-Fluid. Keby sa kto chcel presvedčiť o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že 1. Maria Čajkovič Jaková od bôľov už nevidela, o 3 dni ju Fellerov Elsa-Fluid úplne vyliečil; — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kvapiek Fellerovho Elsa-Fluidu ho uzdravily; — 3. Peško Katarina Macajová mala zkaženú krv a myslela, že už musí zomrieť: Fellerov Elsa-Fluid a Fellerové Elsa-pilulky ju behom 4 dní úplne vyliečily; — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočnú krč: 1 flaska Elsa-Fluidu mu pomohla; — 5. Tereza Križan už od rokov nemohla nohy pohybovať, 3 flasky Elsa-Fluidu tak ju vyliečily, že teraz už chodiť môže; — 6. Čajkovič Maria Pavlová už nemohla ruky pohybovať, Fellerovmu Elsa-Fluidu má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže; — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bóle a na pokazený žalúdok, Fellerov Elsa-Fluid ho ochránil; — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol už od rokov ťažko chorý, nemal som žiadny apetit a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov Elsa-Fluid, som zdravý ako chren. 12 flások Elsa-Fluidu za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, kostolna-ulica č. 18. (Horvatsko, záhrebská stolica.)

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave

pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedeľkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knižnicu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudatú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacími sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispieť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiť milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter u. 33., kde však poštové zásielky — krome novin — neodobierajú sa.

Vyzvanie k predpiatienu.

Aby namáhania naše boli korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračkovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

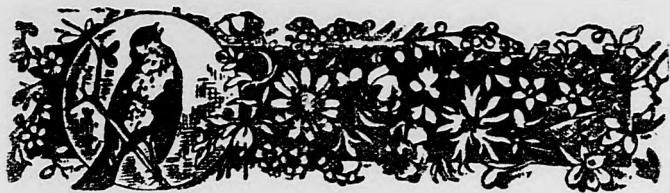
Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno-a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárske, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-
bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

DOPISY.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uvorejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Zo Spišskej Magury.

Čo kňazi staro-veského dekanského okresu ešte pred dvoma rokmi jednomyselne ustanovili, že z času na čas v jednotlivých farách sväte missie vydržiavať budú, to sa — chvála Bohu — teraz konečne uskutočnilo, asice poprvý raz v Haligovciach, kde od 4-ho do 12-ho januára sv. missie boly. Tieto sv. missie vydržovali prevelební otcovia redemptoristi z Moravy: Tomášek, Ševčík a Podlepi. Boli to radostné dni, v skutku dni spasenia a to nielen pre tamejších farníkov, ale takrečeno pre pol Maguru. Veľký a krásny kostol Panny Marie, ktorý len pred pár rokmi bol vystavený, bol každý deň celkom plný. Ľudia húfami prišli nie len zo susedných ale i z ďalších dedín, daktorí i try hodinovú cestu prekonali. Richvaldčania, Lechničania a Hafčania takrečeno všetci brali účasť; okrem týchto boli tam ešte mnohí z Mafášoviec, z Hanušoviec, zo Starej-Vsi, z Lešnici. Srdce prenikajúce krásne kázne dobrých a horlivých missionárov neobvyčajne veľký dôjem robili na všetkých. Ľudia i na jedenie zapomneli a takrečeno len slovom božím žili. Ku svätým Sviatosťam pristúpilo 1115, ktorí asi všetci aj besnej pálenky sa odriekli. Bola to tak bohatá duševná žatva, že aj sami missionári mali nad ňou veľkú radosť. Aj sám Pán Boh musel mať svoje zvláštne zaľúbenie v tých sv. missiách, lebo dobré, teplé počasie dal a práve len za tie dni; pred missiami bol veľmi planý čas a jaknáhle sa sv. missie skončili, už nastala strašná, neznesiteľná zima. Ľud sa sotva mohol lúčiť od vlúdnych missionárov, ktorých si veľmi zamiloval; s plačom a vďakami ich odprevádzal. Bože odpláť tým oduševneným missionárom stonásobne to premnoho dobré, čo tu spôsobili ale aj haligovskému farárovi Pavlovi Šolfrankovi, ktorý radostne a vďačne obetoval všetko, — čo len mohol — k vydržaniu a dobrému výsledku tých sv. missií; bárs by len teraz stálu dobrú premenu zbadal u ľudu svojom, inšej odmeny si aj tak nežiada. A že Haligovčania aj skutočne ten dobrý úmysel majú, vidno i z toho, že si aj peknú pamiatku tej sv. missie zaopatril chcú. Na povzbudzovanie missionárov si umienili, že si kostol s peknou krížovou cestou ozdobia a na ten cieľ doteraz už výše 200 korún obetovali. To je už veľmi dobrý znak ku lepšiemu. Chválu zaslúžia aj lechnické a richvaldské dievčatá, ktoré krásnymi vencami ozdobily hlavný oltár a missionársky kríž. Každá katolícka dievka by tak mala horliť za ozdobu domu božieho.

Ľudomil.

Soporna.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uvorejniť.

Moja jedna žiadosť je tá: aby sa časopis «Krešťan» viac a viac rozširoval, aby sme v ňom verili, v ňom silnú nádej skladali, a jeho, i jeho pôvodcov zo srdca milovali. Len ten, kto ho číta, a vie čo číta, a o kom číta, a dá si záležať na tom, aby tomu dobre porozumel, ten môže spatriť, jako sa mihajú paprsky ľudového svetla čez mráky liberalizmu. Len ten môže vedieť, že nedal svoje vôtum na márne na ľudovú stranu, bo ten nielen po svoj nos vidí, ale vidí i diaľ od nosa, a vie o všetkých tých ťažkých prácach, o všetkých namáhaniach našich ľudových ablegátov.

Toto len ten vie, kto «Krešťana» číta. Ach, Bohu žiaľ, a tí ktorí ho nečítajú, a predsa pevne stáli a aj hrdinskí vytrvali pri ľudovej zástave? Čo títo? Tito zaiste nič iné, len to poľahčenie očakávajú, jako sa to počas volby v rečiach sľubovalo, čo ich aj k tejto zástave priviedlo. Toho poľahčenia tuto ale není možné poznať, lebo k tomu ešte veľmi mnoho je treba, aby to naša veľká bieda zbadala. A tí, ktorí zahálajú a «Krešťana» nečítajú, o tých ťažkých prácach a namáhaniach ľudových ablegátov za úbohý ľud, nič nevedia. Čo takito ľudia povedia o päť rokov, keď bude zase voľba? Nič iné, len to: Ale, vraj, už sme mali aj ľudového ablegáta, a predsa ani ten nám nič nepomohol, nuž parom ho vzal, ten lebo ten, a pôjdeme tam, kde nás lepšie poznajú, kde dávajú viac piť a jesť.

Ja nie že bych sa chválil s tým, že čítam, ale bych z celej mojej duše každému tiež až do duše nahovoril, aby si novinky «Krešťana» predplatil. A neprestávám náš ľud k tomu nahovárať, bo ja viem aj dobre čítať, a potom viem to aj dobre rozpovedať. Ja do krémy nechodím, môj zbytočný čas upotrebím v čítaní, písaní a k tomu viem ešte aj kresliť; preto mne toho zbytočného času ani nesahá. Že ma to koštuje ročite 4 koruny, ale vzdor mojej chudobe čo sa do roka dočítam, to ani za pekných 40 korún nedám. A preto ja nielen pre seba držím noviny, lež dám vďačne bárskomu čítať, ale z jedného alebo z dvoch čísiel sa málo kto poučí, ba skoro aj nič, jestli len nečíta číslo za číslom. Z tejto mojej zkusenosti na to sa chcem poušilovať, aby mohlo čím viac čísiel do našej nie malej obci dochádzať. Aby mohol náš ľud všetky svoje chyby uznať.

Vysoko ctená Redakcia! ja jako môžem, tak nahovárať. Na príklad, keď dakomu hovorím, aby si predplatil na noviny a aby čítal, tu jeden sa vyhovára, že on vraj nevie dobre čítať; druhý zase, že on aj vie, lenže nemá k tomu času; tretí, že mu na to nesahá, štvrtý zase, že vraj on nemusí ani čítať aj tak vie dosť. A takýchto je mnoho a mnoho; tuším večné belma majú naši ľudia na očiach. Pomalý budem nachádzať takých, o ktorých viem istotne, že by radi čítali.

Dôstojný Pane Redaktore neráďte sa za to na mňa

pohoršil, že som len tak málo nasbieral predplatiteľov, ale za týchto ja sám dobre stojím, že budú statočne predplácať. Ja budem len ďalej pokračovať zase iných ako tak k tomu nahovoril a takto budem hľadať u nás «Kresťana» rozmnožiť. Obzvlášť mladých občanov chcem k tomu najviac získať, lebo u týchto je predsa viac úfania jako u tých starých váhavých ľudí, ktorý len pri starom stoja a inšie nevedia len dávne časy spomínať, že vraj vtedy bolo lepšie, bár vraj tak učení ľudia neboli.

J. B.

***

Lom.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ct. pán Jozef Madunický učinil sbierku v Krakovianoch, ktorá obnáša 7 t. j. sedem korún. Za čo vzdávam z hĺbin srdca «Deo gratias!» Pán Boh zaplať a moje najsrdečnejšie vďaky.

S úctou oddaný

Andrej Rojko,

54-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

***

Nedanovce.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Prosím úctive týchto mojích pár riadkov v «Kresťane» uverejniť.

Keď lanského roku po voľbe nášeho milého Majora voličia okresu žabokreckého veľikú radosť cítili, nechceli sa len sami v tejto radosťi kochať, lež ju na verejnosť dali aj cteným čitateľom «Kresťana». Preto tak veľkú radosť cítili, lebo pri tom veľkom prenasledovaní, na ktoré sa ešte aj teraz dobre pamätáme, slávne sme nad liberálmi zvíťazili. Mysleli sme si, že i susední Trenčania sa s nami spolu budú tešiť, ale naopak, bolo ešte i takéto reči počuť: «Že vraj či sa už o inom v «Kresťane» nevie písať, len o žabokreckej voľbe.

Ľudáci žabokreckého okresu sú docela iného smýšľania. Keď je v niektorom okrese voľba na krajinského vyslanca, hneď sú na to zvedaví, či tam bude ľudák kandidovaný, a netrpezlivo očakávajú deň voľby, či sa s prajným výsledkom pre ľudovú stranu skončí. Jak áno, vtedy veľikú radosť cítia, a zrovna to dajú aj znať liberálom; keď ale sa to pre ľudovú stranu s neprajným výsledkom skončí — jako sa to stalo aj nedávno v Púchove — veru veľiký zármutok obkľúči srdce jejich.

Mali sme zármutok, ale sa už v radosť premenil. Činím to, čo sám Pán Ježiš vo svätom Evanjeliume o tej žene, čo ztratila peniaz, hovorí: «Keď ztratila peniaz, veľiký zármutok mala, ale zažala sviecu a hľadala pokiaľ ho nenašla, a keď ho našla, zvolala susedov a susedky a riekla k nim: radujte sa so mnou, lebo peniaz, ktorý som bola ztratila, som našla». Náš zármutok bol ale o mnoho väčší, jako tej ženy, lebo my sme ztratili dobrého otca. Ale dobrotivý Pán Boh nenechal nás dlho v tomto zármutku, lež sám nám začal sviecu skrze ľudovú kanceláriu a ukázal nám ešte aj to miesto, kde ho máme hľadať. A v skutku sme ho aj našli, tak dobrého, jako bol náš predošlý otec Franc Major, na volebnom mieste v

Žabokrekách, v osobe osvieteného pána baróna Ivora Kaasa, kde sa nám osvedčil, že práva naše v jakomkoľvek ohľade zastávať bude, nadovšetko ale na tom pracovať bude, aby uhorská krajina navždy kresťanskou zostala. A tak tedy i ja z toho ohľadu volám verných voličov ľudovej strany, takrečeno celej krajiny: «Radujte sa s nami vospolok. Radosť naša veľká je, lebo sme jednohlasne vyvolili za krajinského vyslanca osvieteného pána baróna Ivora Kaasa.

Nech ho Pán Boh živí!

Nedanovský ľudák.

***

Sv. Jány (prešp. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Už čítam tento blahonosný časopis asi štyri roky, ale bohužiaľ, ešte som nečítal v ňom od nás žiaden dopis, bárs aj vo viacej exemplároch k nám dochodí. Tak som sa ja chytil pera, aby som cteným čitateľom «Kresťana» dal na známosť, jako sa my tu máme.

Chvála Pánu Bohu, u nás tiež máme potravný spolok založený, ktorý nám blahodarne účinkuje. Ku tomu nás povzbudil vysokoctený pán dekan a farár Ludvik Okány z Uhorskej Skalice; z neho si môže každý kňaz príklad vziať, on sa s oduševnenosťou stará o chudobný ľud slovenský.

Jako idem nedávno po svojej práci, postretnem mojego priateľa, a pýtam sa ho, že kam ide, a on mi odpovie: «Idem do spolku». «A čo, aj ty chodíš nakupovať?» «Chodím aj ja, keď mám čas, aspoň sa pozrem, jako sa to tam darí». «Nuž veru výborne. Ja som bol pred pár dňami denným kassírom vo spolku, a čo myslíš, ja som nainkassoval vyše dvestopäťdesiat korún, tak vidíš Palko, za ten tovar by úžernický obchodník utížil tristo päťdesiat korún. Je to pravda, či nie? A potom musíš si myslieť, že je to náš sklep a či komora». V tom ale začali zvoníť na poludnie, tak sme sa rozišli.

Drahí čitatelia, kde ešte takého potravného spolku nemáte, tak si podobne taký založte, a veru neobanujete, ku tomu vás poučí váš duchovný otec alebo pán učiteľ. Len si pomyslíte, jak krásne je to slovo spolok, a i tak bez spolčenia nič nedocielime, lebo ľud náš je ešte veľmi zaostalý, a len pomalý sa zobúdzá.

Dňa 3. februára sme mali rychtársku voľbu. Voľba sa previedla veľmi v poriadku, len jeden gazda, ktorý by bol býval rád dajaký úrad zaujal, ale sa mu neušiel, bo ho ani nebol hoden, tak ten hašteril oproti chudobnejšiemu M. P., že ten vraj nemá ani majetku. Čo ten má, je aspoň čistý majetok a ešte čistejšie svedomie, ba ani nechodí oslopaný jako slon.

Voľba sa vydržovala pri prítomnosti pána hlavného slúžneho Nagya. Jednohlasne bol za rychtára vyvolený Michal Vávra, spolkový pokladník, Za podrychtára Jozef Folba. Za pokladníka Peter Maxián. Za prisazných: Jozef Jančí, Jozef Buček, Ján Volf a Martin Mračna.

Jako títo, tak aj výborníci sú novozvolení, v týchto ľudia nádej svoju skladajú.

Daj to Pane Bože, aby sa nádej táto splnila!

Peter Maxian, roľník.

Sbierka lazianských ľudákov na kaňanskú, porubskú a maločaučanskú kaplnku.

Đuro Rybár 8 halierov, Ján Šlosiar 10 hal., Jozef Šlosiar 1 korunu, Stefan Oboňa 10 hal., Mária Oboňa 50 hal., Jozef Jamriško 4 hal., Ján Boško 16 hal., Ján Cashovan 20 hal., Ján Dubec 40 hal., Ignác Rybár 40 hal., Jozef Rybár 20 hal., Ján Boško 20 hal., Đuro Červeň 1 kor. 70 hal., Štefan Čerevko 30 hal., Ján Čerevko 20 hal., Ján Červeň 10 hal., Mária Pavlíček vdova 2 koruny, Mária Pavlíček 10 hal., Anna Pavlíček 10 hal., Ján Pavlíček 10 hal., Jozef Čerevko 10 hal., Beta Hanko 1 kor., Ján Čerevko 10 hal., Štefan Červeň 20 hal., František Poliak 16 hal., Helena Horniak 1 kor., Jozef Poliak 60 hal., Štefan Oboňa 24 hal., Barbara Kozár pre kaňanskú kaplnku 2 koruny a porubskú 2 koruny. Spolu 36 korún 16 halierov. Z týchto pre kaňanskú kaplnku som dul 14 korún 16 halierov, pre porubskú 12 korún a maločaučanskú 10 korún.

Keď mojím statným Lazancom za tieto milodary srdečne ďakujem, spolu zo srdca privolávam Pán Boh zaplať a vynahrať vám stonásobne.

Jozef Kačka, farár.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Do láskavej pozornosti všetkým cteným čitateľom «Posla Svätého Antona» dávame týmto na vedomie, že tí, ktorí ráčili predplatiť sa už hneď po vydaní prvého čísla nášho «Posla» ešte v minulom roku decembri, nech ráčia nás upomenúť, alebo peniaze tiež reklamovať.

Práve po tieto dni sme už obdržali nám zadržané všetky peňažné zásielky, medzi ktorými však ale nenachádzame tých ctených predplatiteľov a predplatiteľky, ktorí sa nám na dopisnici hlásili, že oni už v mesiaci decembri minulého roku predplatok poslali a doposavád neobdržali ešte ani prvé, ani druhé číslo.

Zároveň láskave prosíme všetkých tých ct. čitateľov a čitateľky, aby tejto prosbe — ktorá len z nepravideľného doposlania na miesto «Posla», adresy poslaly na «Listy» Budayove — ráčili vyhovieť, žeby sme takto potom každému riadne mohli noviny zasielať a tak tiež aj do soznamu medzi riadnych predplatiteľov ich vpísať.

Anna Slávik. Ráchte nás upovedomiť, či tie 4 koruny, ktoré sme obdržali od redakcie «Kreštana» posiate late na dvoročný predplatok «Posla», alebo snáď máme Vám poslať 2 exempláre? Z drahého čísla pošleme

Vám teraz viac čísel na ukážku pre tamojšie Vaše priateľky, ktoré požiadajte, aby sa čím viaceré na tak lacný a dobre redigovaný časopis predplatily. Prijmite už vopred naše vŕučne vďaky!

Vp. Fr. Klein. Došlo pozde. Dávame Vám upovedomenie, že od tých troch: P. O., J. M. a J. S. predplatok sme neobdržali; snáď budete tak láskavý im to zdeliť, aby ich reklamovali. Srdečný pozdrav!

Ján Habánek, Lédec. S kalendármi ani za žiadnu cenu služieb Vám nemôžeme. Obráťte sa na kníhkupeca J. Gašparík, v Turč. Sv. Martine.

Jano z Vystrkova od Skačian. Dopis Váš došiel už pozde. Na budúce dobre bude, keď nebudete tak veľmi husto a drobno písať, pretože je nám to väčšou prácou keď musíme to prepisovať. — Drahý p. Brat! Hľadte, by ste nám mohli čím viac predplatiteľov získať na «Posla». Dopis Váš uverejníme snáď v budúcom čísle. Zdravstvujte!

Fraňo F. desiatnik, Nová Baňa. Dobře by bolo bývalo, keď by ste ho dňom prv bol poslal. Bádúčne.

Štefan Hlasica. Došlo jedno i druhé, ale pozde. Jestli sa nám dačo hodí, uverejníme v «Posle» a v «Kreštane». Ďalej dobre by bolo, keď by ste tomu aspoň len kolko-toľko mohli porozumeť, lebo je to pre takého človeka, ako na príklad Vy, veľmi potrebné. Nedivte sa tomu, že Vám to tedy tak ťažké vidí sa byť; len si to viackrát zopakujte. Na zdar!

Volič, Oslany. Odpovieme Vám listovne.

Jeden z prítomných. Lutujeme veľmi, že len toto sme mohli veľmi ťažko z Vášho listu vyrozumieť.

Nedanovský ľudák. Snáď budúčne.

Spadovský. Ponevác došlo už pozde, nemohli sme žiadosti Vašej vyhovieť. Tiež Vás snažne prosíme, aby ste sa zaujal za poslané Vám druhé číslo «Posla», z ktorého sme Vám viac exemplárov poslali. Prijmite náš srdečný rodácky pozdrav!

Pocestný z Horného Kamenca. V budúcom čísle.

Žigmond Reška. Či by ste nemohli niečo urobiť tam u Vás za «Posla»?

J. M. Neobdržali sme žiadne predplatné. Ráchte reklamovať.

J. P. v S. P. «Dedinského Hasiča» môžete aj u red. «Posla Sv. Antona» obdržať.

Volič. Jozef Dodek, Brno-Drienove, sme poslali — teraz ale nevieme kto to mohol zpät poslať?

J. M. T. Váš predplatok a milodar sme neobdržali. Reklamujte.

E. Š. Mimo tých dvoch exemplárov, ktoré do týchto čias sú zaznačené — nechodí viac.

B. J. v M. Garame. Ponevác len práve teraz sme obdržali — nevieme. V budúcom čísle Vás ale upovedomíme.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Spisy redakcii zaslané.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižička formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižičkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom modernó-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižičku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písali a tlačili. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudanu adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižičku už objednal, peniaze poslal, knižičku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asíce za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 1. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok II. Turčianský Sv.-Martin 1903.

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemkrát počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Senici. (Szenicz, Nyitram.)

Dejiny milostného miesta Blahoslavennej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spisai Jozef Haverla, obetujúci kňaz.

S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti. Z maďarského preložil Jozef Buckta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V. Číslo 6. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Tlačou kníhtlačiarstvo účastinárskeho spolku v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szent Márton).

Dennica. Ročník VI. Číslo 1. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsels, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

VEĽKÝ KRACH.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomo za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydličky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nitra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú. Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

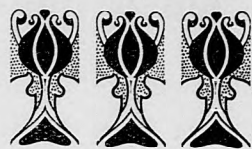
Od 20 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine

JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, rašlanovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu zpučanosti žalúdka, vetrovi, závratu, boľeniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bledačke starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa vyplatením poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah**d'akovani.**

Vel'acteny pane lekárnik! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdiavie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súsedov dva balíčky.
V Častkove, 26. januara 1899.

Martin Sedláček.

Čtený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočné boľasti a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebesky debraje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.
Vo Veľkej Bytči, 18. oktobra 1898.

án Horák.

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.
Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ staviel.

Vel'actený pane lekárnik! Ži dam zdvorile, pošlite mi Vašich vytečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám d'akujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.
V Petrovci, Bácska 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárnik! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch ýborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho

lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu nád Vaše známe pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.
V Sobostišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, miynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak ľaskavy a pošlite mi 1 balík Vašich vyborných zdravotných piluliek, jako vyľiečený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal sem aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neno žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabiec, v tovarne na tannin.

Vel'act. Pán Friedrich! Mal som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vas Pán Boh živi a dá Vám dobrého zdravia, aby Ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.
V Tr. Teplej, d'na 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Vel'actený Pane Lekárnik! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podľžen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby Ste mohli ešte mnohých sprostíť od všľjakých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.
Nemešany, 17. jan. 1902.

*Ján Urbán.***Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,**

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, zhotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všľko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je**PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,**

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenati vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čas kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Sen zachránil mu život.

Skutočná udalosť zo života.
Rozpráva **Ján Schulz**
vo **V. Komlósi**.

(Odtisk zakázaný.)

Teda neveríš, že by jeden sen mohol zachrániť život človeku?»

Toto pýtal sa ma môj priateľ Karol, keď som ho vlnil na Vianoce navštívil — a keď pochybujúc triasol som hlavou, pokračoval: «Počúvaj teda! Práve dnes je tomu rok, čo som bol u Jozefa, ktorého znáš aj ty a ktorý je organistom, ten mi rozpovedal ako mu jeden sen zachránil život. Celá rodina jeho bola nemocná a aj on sám trpel na **influcnu a na zapálenie pľúc**, už aj krv plulal, jeho testiná mala **žalúdočné krče a pichalo ju v bokoch**, deti ležaly mu na **zapálenie hrdla a šarlach** a trpely na **bledačku**; sám organista bol taký chorý, že sa už aj ospovedal a keď večer zaspal, nikto nemal nádeje, že sa ešte kedy zobudí. Ale na druhý deň rano predsa sa zobudil a riekol svojej manželke:

«Marka, mne sa snivalo, že som si kúpil kalendár a vyzdravel som!»

Jozefova žena veľmi verila na sny a hneď aj kúpila jeden kalendár. Sotva že ho počala drezeť, napadla jej rozprávka: «Ochranca života», v ktorej opísané bolo liečenie všetkých chorôb chýrnym **Fellerovým Elsa-Fluidom**.

Mária už aj predtým bola objednala rozličné fluidy, ale tieto nič neosožily, len teraz zvedela, že jedine **Fellerov Elsa-Fluid** pomáha, ktorý je **ten vtedy pravý**, keď je objednaný rovno od apatekára **Eugena V. Fellera v Stubicí, Templom-uteza 18. sz.** (záhrebská stolica).

Hneď nato telegraficky objednala 12 flášiek z **Fellerovho Elsa-Fluidu** za 5 korún, menej totiž nemožno dostať. Už na druhý deň došiel Elsa-Fluid a pán Feller zaplatil ešte aj poštovné útraty.

Ale chorý nechcel nič užiť,

pánu farárovi a Marke, ktorí ho prosili, aby oproboval užiť **pravý Fellerov Elsa-Fluid**, povedal:

«Mne už nič nepomôže, nehajte ma pokojne umrieť!» Ale keď úbohá jeho žena nariekajúc prosila, aby aspoň na svoje deti myslel, dal sa nahovoriť. Denne 20 kvapôk dali mu užiť na cukre a krem toho viackrát natreli mu celé telo Elsa-Fluidom a hneď cítil sa lepšie. Zaraz objednal si ešte 48 flášiek **Elsa-fluidu** za 16 korún a za 4 koruny 6 balíkov **Elsa-piluliek** (o ktorých tiež čítal, že veľmi dobre liečia žalúdočné nemoci) a o 3 týždne tak on, jako i jeho deti a testiná, ktorí všetci užívali **Fellerov Elsa-Fluid**, úplne vyzdraveli.

«Hľa» — riekol mi priateľ Karol — «takto zachránil sen život jednej celej rodine.» Keď sa po dedine rozniesol chýr o podivuhodnej liečivej sile **Fellerovho Elsa-Fluidu**, všetci chorí objednali si z tohoto výtečného domáceho prostriedku a všetci presvedčili sa, že **pravý Fellerov Elsa-Fluid** úplne a rýchlo lieči **rheumu, opuchlé nohy, obličkovú nemoc, opuchliny, pichanie, zimnicu, pakosnicu, chromé ruky a nohy, klepanie, srdca, vzdychavivosť, hučanie v ušach, bolenie zubov a zlý zápach úst, zviášť ale slabosť očí a nervové choroby, nemoci hrtana a hrdla, škrofle, rany, zmrzlé údy, ružu, plusgiery a bradovce**. Ľudia dali užívať **Fellerov Elsa-Fluid** aj deťom proti zlatčke, horúčke, osýpkam, **zachrýpnutiu, kašľu**, proti hlístam a pásomnici (Bandwurm), natreli deťom telo **Fellerovým Elsa-Fluidom**, keď mali výsyp na tvári, alebo na tele, ba i keď mali na hlave homporu a **Fellerov Elsa-Fluid** vždy osožil.»

Mne priateľ veľkú radosť urobil, že mi to všetko rozpovedal, lebo aj ja sám už od dávnejšieho času trpel som na **slabosť** a nočné potenie, krem toho nemohol som jesť, mal som z ú stolicu a trápilo ma **kyslé grganie** (ryhanie), páliť ma obličky a hlava sa mi točila, následkom čoho bol som taký rozčutený a nervósný, že som ami spával nemohol.

Aj ja som si teda dal doniesť od lekárniky **Fellera** 2 tucty **Elsa-Fluidu** za 8 korún 60 halierov a 6 balíkov **Elsa-piluliek** na prehnatie za 4 koruny a s čistým svedoním môže každý povedať, že **Fellerov «Elsa-Fluid»** je

najlepší prostriedok. Kto je chorý, predovšetkým ne h oprobujú a objedná si ho od lekárniky

EUGENA V. FELLERA,

STUBICZA, Templom-uteza 18. sz.
(záhrebská stolica). Každý mi bude
povďačný za dobrú radu.

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z essencií príjemne
voňajúcich bylín so známkou Elsa)
musí na všetkých upravách a na
každej flaške nosiť takúto och-
rannú známku, jaká je tu vyo-
brazená s menom «Elsa» a s pod-
pisom «Feller» — Zdravotníkymi

vrchnosťami preskúšaným a odob-
reným prostriedok a na výstavách
Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nize
a v Berlíne Fellerov Elsa-Fluid
vyznačený bol zlatou medailou,
križom a čestnou diplomou. Ob-
jednajte s «Fellerov Elsa-Fluid»
len poštovou dobierkou, alebo
za vopred zaslané peniaze. **Stojí:**
12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5
korún, 24 fliaš alebo 12 dvoj.
fliaš 8 korún 60 hal., 36 fliaš
alebo 18 dvoj. fliaš 12 korún 40
hal., 48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš
16 korún, 60 fliaš alebo 30 dvoj.
fliaš 20 korún.

S návodom o upotrebení, s poštou
a s bedničkou. Menej než 12 flášiek
sa nerozposiela.

Ku Elsa-Fluidu odporúča sa ako
**najlepší prostriedok na
prehnatie a proti všetkým
žalúdočným chorobám Fellerove
Rebarbara-Pilulky**. Jeden balík
(6 škatuliek) 4 koruny. —
**Zdarma dostanú objednávateľa
ku každému opätovne objednanému
tuctu Elsa-Fluidu 1 flašku.**
Varujeme sa napodobenín!

Mnohí moji známi a priatelia
chvália Váš výtečný liek. Najprv sám
na sebe zkusil som veľký jeho účinok,
trpel som totiž na holenie drieku a
velmi ma klalo a všetko to prestalo,
jaknáhle som si ním len tri razy
natrel telo.

Szente, 4/XII. 1901.

Ludvik Kiss.

Váš «Elsa-Fluid» skutočne zna-
menite účinkoval proti boľeniu mojich
očí. Už od dvoch rokov beľaly ma oči
a «Elsa-Fluid» ma po krátkom upo-
trebovaní vyliečil — píse 27/II. 1901.

v. Keskenyerdő (barananská
stolica).

Franc Frason.

Kto chce dostať Fellerov Elsa-
Fluid, a pravé Fellerové Elsa-pilulky
nech si objedná listovne a jasno
papiše adresu jediného dorá-
batela:

EUGEN V. FELLER, lekárnik, dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. vysosti prin- ca Filipa Bourbona STUBICA Templom - uteza 18. szám (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u le-
kárniky Jozefa Töröka, Kráľovská
ulica č. 12. v lekárni «Nádor»
dra Eggera Váci-körut č. 17.
a v lekárni Bélu Zoltána, Szabad-
ság-tér.